

Bestuursverslag

Algemene informatie

De Stichting ZAM-net ('ZAM') stelt zich ten doel de verhalen van Afrikaanse creatieven in de (onderzoeks)journalistiek, kunst, fotografie en opinie onder de aandacht van een breed, internationaal publiek te brengen. ZAM doet dat middels publicaties, ontmoetingen, faciliteiten, samenwerkingen en de jaarlijkse Nelson Mandela Lezing waarin leden van het steeds groeiende netwerk van ZAM centraal staan. Met deze activiteiten doorbreekt ZAM de scheiding die door spreekwoordelijke muren en praktijken in stand wordt gehouden. ZAM bouwt aan solidariteit en een wereld voorbij wij-en-zij.

Beleid met betrekking tot de omvang en functie van het vrij besteedbare vermogen

Het stichtingskapitaal dient de continuïteit van de stichting te waarborgen. Dit vermogen van de stichting is te besteden aan activiteiten ter bevordering van de doelstelling. De stichting zal geen hoger vermogen aanhouden dan noodzakelijk is voor het werk van de stichting.

De activiteiten

Nelson Mandela Lezing

Op 6 februari 2022 vond de derde editie van de ZAM Nelson Mandela Lezing plaats in het Internationaal Theater Amsterdam. De lezing – The Future is a Story We Tell Ourselves. Notes for a Prelude. – werd uitgesproken door de Keniaanse schrijfster Yvonne Owuor.

Vanwege de nog aanhoudende restricties ten gevolge van Covid-19 kon het programma door een gelimiteerd aantal mensen worden bijgewoond. Videoregistraties van (onderdelen van) het programma vonden echter hun weg naar een breed, en internationaal, publiek.

De lezing werd geopend door Burgemeester Femke Halsema. In haar toespraak noemde zij de ZAM Nelson Mandela Lezing 'inmiddels bijna een traditie' en uniek vanwege de introspectie van hedendaagse schrijvers en kunstenaars op de betekenis van Nelson Mandela's gedachtegoed voor het hier en het nu.

De lezing had de financiële steun van de Gemeente Amsterdam, het Amsterdams Fonds voor de Kunst, het Prins Bernhard Cultuur Fonds, Studio Marlene Dumas, Andersson Elffers & Felix, Kennedy van der Laan en de Van Ewyck Stichting.

The Kleptocracy Project: Cry Freedom!

In de eerste acht maanden van 2022 werd The Kleptocracy Project II, aangevangen in het najaar van 2021, voortgezet. De realisatie van dit project steunt op het netwerk van inmiddels ruim 50 Afrikaanse onderzoeksjournalisten dat door ZAM in de afgelopen jaren is opgebouwd. Op basis van interactie met en dankzij de nadrukkelijke inbrengen van deze collega's worden thema's en onderwerpen voor onderzoek vastgesteld. In de ruim 20 voltooide onderzoeken lag de nadruk op onderzoek naar de anatomie van kleptocratische systemen in bijna 15 Afrikaanse landen. Niet de corrupte praktijken an sich maar de systematiek van de onttrekking van overheidsmiddelen stond centraal. In het slotonderzoek in deze serie is de nadruk gelegd op het activisme dat, veelal door jongere generaties, wordt aangewakkerd.

Eind 2022 werd het transnationale onderzoek Cry Freedom voltooid. Hieraan werd meegewerkt door collega's in 5 Afrikaanse landen.

Onze producties trekken niet alleen meer aandacht van (internationale) media. Ook personen, bedrijven en diensten die het onderwerp van onderzoek zijn en van de verhalen die machtsmisbruik en zelfverrijking aan het licht brengen, ondernamen in 2022 verschillende keren stappen om publicatie te voorkomen. ZAM bracht diverse keren organisaties die opkomen voor en steun geven aan vervolgd journalisten in stelling.

Studio ZAM

In de loop van 2022 is het ten gevolge van Covid-19 eerder stopgezette Studio ZAM weer opgepakt. In dat kader werden ontmoetingen georganiseerd met de Zimbabwaanse oudvakbondsleider Peter Mutasa en de nieuwe directeur van het Prins Claus Fonds, de Zuid-Afrikaan Marcus Tebogo Desando.

Tenslotte werd in oktober 2022, tijdens het jaarlijkse Afrovibes Festival, door ZAM een expositie van de Zimbabwaanse ontwerper en kunstenaar Sindiso Nyoni gerealiseerd in zowel Theater Frascati en De Balie. Bij deze expositie ontwierp Rafael Roncato een online catalogus.

Nyoni was tevens te gast in een door De Balie, i.s.m. Afrovibes en ZAM, georganiseerde talkshow op 14 oktober 2022: Between Art, Activism & Advertising.

Art for ZAM

Stichting ZAM-net
Amsterdam

Een schenking aan ZAM van ruim twintig werken door kunstverzamelaar Fred Leferink vormde in maart 2022 de aanleiding tot de samenstelling van een online catalogus. Op deze catalogus, die ook eerdere schenkingen zoals de Mandela Landscape (Corbijn/Strik) en fotografie van Nontsikelelo Veleko bevatte, werden abonnees, vrienden/leden en volgers van ZAM via de verschillende media geattendeerd. Het leidde tot de verkoop van een aantal werken. De opbrengsten komen volledig ten goede aan het werk van ZAM.

Leferink verkocht in 2022 tevens een aantal werken via zijn vaste veilinghuis en schonk een deel van de opbrengsten aan ZAM.

In het najaar voltooide beeldend kunstenaar patricia kaersenhout een werk waarvan zij het recht op verkoop van een editie van 60 genummerde en gesigeneerde exemplaren aan ZAM schonk. Ode aan Winnie. A Portrait of Love & Revolution werd in oktober gepresenteerd rond de opening van een overzichtsexpositie van de kunstenaar bij CBK Zuidoost in Amsterdam. Het eerste exemplaar van de editie werd bij die gelegenheid door de galerie aangekocht. Ook de volledige opbrengsten van dit werk komen volledig ten goede aan het werk van ZAM, met name de samenwerkingen met vrouwelijke Afrikaanse kunstenaars, schrijvers en opiniemakers.

In het najaar van 2022, tenslotte, schonk oud-Novib medewerker Herman van der Made een tweetal werken van Zuid-Afrikaanse kunstenaars die hij tijdens een bezoek aan Soweto in de jaren tachtig had aangekocht.

Het Art for ZAM initiatief is na een eerste schenking van een werk door beeldend kunstenaar Marlene Dumas in 2008 uitgegroeid tot een belangwekkende steunpilaar van ons werk. In de afgelopen jaren sloten ook fotograaf en filmmaker Anton Corbijn, beeldend kunstenaar Berend Strik, visueel activist Zanele Muholi, keramist Ruan Hoffmann en fotograaf Nontsikelelo Veleko zich met schenkingen bij het initiatief aan.

ZAM publicaties

Naast tientallen verhalen, fotofeatures, essays, blogs en illustraties publiceerde ZAM in 2022 een drietal online producties: een 'tabloid' met de uitkomsten van het Kleptocracy Project, de Art for ZAM catalogus. In april 2022 verscheen tevens het boekje met de tekst van de ZAM Nelson Mandela Lezing.

De doelstelling

Interesse in Afrikaanse continent vergroten op het gebied van cultuur, journalistiek en artistiek.

Het beleid dat de doelstelling nastreeft

Met behulp van verschillende leden uit ZAM's (Afrikaanse) netwerk is in 2019 een businessplan 2019 - 2023 samengesteld. Het onderzoek voorafgaand aan de formulering ervan leverde een scherpere focus van ons werk, een heldere organisatorische opzet en een uitdagende financiële onderbouwing op. Het plan belichaamt de idee dat het werk van ZAM bestaat uit een drietal peilers: het redactionele werk (het initiëren, redigeren en publiceren van verhalen in diverse media), Bureau Afrika (contactpunt voor Afrikaanse onderzoeksjournalistiek) en Studio ZAM, de evenemententak waaronder ook de jaarlijkse Nelson Mandela Lezing valt.

Veranderingen in de (statutaire) doelstellingen

Er zijn geen wijzigingen in de statutaire doelstellingen.

Financiële informatie

In juli 2018 schonk de Zuid-Afrikaanse fotograaf Zanele Muholi de foto 'Thabile, Parktown (2015)', het eerste exemplaar uit een editie van vijf, aan ZAM. De 'visueel activist' bracht hiermee haar erkentelijkheid tot uitdrukking voor de bijdrage die ZAM vanaf 2007 leverde aan de bekendmaking van haar werk. Inmiddels is Muholi een internationaal gevierd kunstenaar. Haar werk is te zien (geweest) in een reeks van gezaghebbende fora zoals de Biennale in Venetië, het Stedelijk Museum, Zeits Mocoa (Kaapstad) en Tate Modern (Londen). Het werk wordt sinds 2019 ter verkoop aangeboden. De opbrengsten ervan komen geheel ten goede aan het werk van ZAM.

Beeldend kunstenaar Patricia Kaersenhout sloot zich in 2020 aan bij deze 'artists for ZAM', bestaande uit Marlene Dumas, Anton Corbijn, Nontsikelelo Veleko, Ruan Hoffmann, Berend Strik en Zanele Muholi.

In 2020 heeft St Zam-net een donatie ontvangen van Stichting Trifid, ter besteding aan haar doelstellingen.

In 2022 heeft St Zam-net 7 ongelijste lino's van Meschac Gaba tegen sterk gereduceerd tarief ontvangen die zij mag verkopen.

Samenvatting van de begroting voor het jaar volgend op het verslagjaar

Voor de begroting: zie bijlage

Bestuurder-, commissaris- en vertegenwoordigernamen

Transitie ZAM

In het voorjaar van 2022 kondigde Bart Luirink aan zijn leidinggevende verantwoordelijkheid te willen overdragen aan een opvolger. De uiteindelijke aanstelling van een nieuwe directeur begin 2023 moest de uitkomst zijn van een intensieve gedachtewisseling over de doelstelling, positionering en het publieksbereik van ZAM. Een aangescherpte visie moet tevens de basis vormen voor een plan van aanpak gericht op de creatie van een duurzaam financieel fundament onder het platform. Dit alles bij elkaar, tenslotte, moet richting geven aan een vast te stellen profielschets van een aan te trekken directeur.

Andersson Elffers Felix (AEF), het bureau voor maatschappelijke vraagstukken dat overheden, publieke en private organisaties ondersteunt bij strategische vernieuwingen, werd bereid gevonden om leden van het ZAM team en bestuur alsmede enkele bevriende connecties pro bono door een aantal sessies te gidsen en de uitkomsten van dit intensieve beraad samen te vatten in een reeks van aanbevelingen. Dit document werd door deelnemers aan de sessies met instemming ontvangen en vormde de basis voor de profielschets directeur. Na weging van verschillende kandidaten, die reageerden op de binnen het netwerk verspreide vacature, viel de keuze van de selectiecommissie op Sean Fitzpatrick.

Bart Luirink heeft ermee ingestemd vooralsnog zijn functie als hoofdredacteur van ons platform te blijven vervullen. Ook is hij als adviseur actief voor ons onderzoeksjournalistieke programma en de ZAM Nelson Mandela Lezing.

Bestuur & team

Het bestuur bestond in 2022 uit:

Annelies Verdoolaege, voorzitter

Gerard Wieffer, secretaris

Jan Meijer, penningmeester

Angelique Mbundu

Randall Maarman

Babah Tarawally

Maria Kint

Margriet van der Waal

Babah Tarawally trad in de loop van 2022 uit het bestuur.

Het team in 2022:

Bart Luirink, hoofdredacteur

Evelien Groenink, investigations editor

Milan Hermes, Kleptocracy projectcoördinator

Anna Kucma, photo- & webeditor

Will Boase, Devi Pillay, copy editors

Oliver Barstow, vormgeving

ZAM Partners

ZAM realiseert zijn doelstellingen in veelvuldige samenwerkingen met een groot aantal organisaties, platforms of netwerken. ZAM opereert wisselend als mediapartner, coördinator, initiator of administrateur.

In 2022 was ZAM betrokken bij onder meer:

Festivals: Bamako Encounters, Pa Gya! Festival, Accra, de CAP Prize for Contemporary African Photography, de Uganda Press Photo Award, de East Africa Photo Award, het Aké Books & Arts Festival (Lagos), Lagos Photo, Africadelic/Paradiso, Felabration (Amsterdam), Cinedans (Amsterdam).

Exposities: ZAM gaf steun aan exposities van onder meer Samuel Fosso in FOAM (Amsterdam), het Common Life Project (Zuid-Afrika, Kenia, Oeganda), Neo Matloga in de Hermitage, de African Artists Foundation (Lagos), Stevenson Gallery (Amsterdam, Kaapstad), Galerie Ron Mandos (Amsterdam), Moshekwa Langa (Den Haag), Framer Framed (Amsterdam), 60 jaar onafhankelijkheid Algerije (Saint Raphaël, Frankrijk), Movies that Matter (Den Haag).

Exposities/performances: Samuel Fosso, FOAM, Common Life, Neo Matloga, Hermitage, Moshekwa Langa, Den Haag, Stevenson: Breytenbach, Salim Curimjee, Sites of Memory, Prince Claus Funds impact & seed

Stichting ZAM-net
Amsterdam

van tunen + partners

ADMINISTRATIEKANTOOR

awars, African Artist Foundation, Lagos, Saint Raphaël, Frankrijk, nav 60 jaar onafhankelijkheid Algerije,
Framer Framed (Amsterdam).

ZAM is bijzondere dank verschuldigd aan het Internationaal Theater Amsterdam, het podium van onze jaarlijkse
ZAM Nelson Mandela Lezing

BALANS PER 31 DECEMBER 2022

(na voorstel resultaatbestemming)

	31-12-2022		31-12-2021	
	€	€	€	€
ACTIVA				
VLOTTENDE ACTIVA				
Vorraden				
Gereed product en handelsgoederen		2.100		-
Vorderingen				
Handelsdebiteuren	10.500		-	
Belastingen en premies sociale verzekeringen	2.765		8.074	
		13.265		8.074
Liquide middelen				
Kas	253		253	
ING rekening uitsluitend voor AIPC project	47.656		46.935	
ASN	5.171		5.171	
ING	33.850		59.564	
Paypal	46		46	
		86.976		111.969
		<u>102.341</u>		<u>120.043</u>

	31-12-2022		31-12-2021	
	€	€	€	€
PASSIVA				
STICHTINGSVERMOGEN				
Stichtingskapitaal		52.571		69.157
KORTLOPENDE SCHULDEN				
Schulden aan leveranciers en handelskredieten	3.450		1.709	
Overige schulden en overlopende passiva	<u>46.320</u>		<u>49.177</u>	
		49.770		50.886
		<u><u>102.341</u></u>		<u><u>120.043</u></u>

STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2022

	<u>2022</u>	Begroting <u>2022</u>	<u>2021</u>
	€	€	€
Baten			
Giften en baten uit fondsenwerving	202.767	228.010	127.523
Overige baten	<u>-1.622</u>	<u>31.000</u>	<u>4.860</u>
	<u>201.145</u>	<u>259.010</u>	<u>132.383</u>
Directe- en projectlasten	<u>-205.707</u>	<u>-257.126</u>	<u>-190.824</u>
	<u>-4.562</u>	<u>1.884</u>	<u>-58.441</u>
Lasten			
Personeelskosten	-	-	445
Overige bedrijfskosten	<u>12.024</u>	<u>46.600</u>	<u>40.908</u>
Som der bedrijfslasten	<u>12.024</u>	<u>46.600</u>	<u>41.353</u>
Netto resultaat	<u>-16.586</u>	<u>-44.716</u>	<u>-99.794</u>
RESULTAATBESTEMMING			
Stichtingskapitaal	<u>-16.586</u>		<u>-99.794</u>